

Uppföljning av regeringens utökade satsning på sommarkurser

Redovisning av ett regeringsuppdrag



Uppföljning av regeringens utökade satsning på sommarkurser

Redovisning av ett regeringsuppdrag

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2023

Författare: Gunnar Söderman

Diarienummer: 111-00298-23

Universitetskanslersämbetet • Hammarbybacken 31 • Box 6024, 121 06 Johanneshov
tfn 08-563 085 00 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Resultat.....	8
Lärosäten som ingår i uppföljningen.....	8
Utvecklingen av antalet studenter på sommarkurser.....	9
Utvecklingen av antalet studenter inom målgrupper för satsningen	12
Relevanta ämnen för satsningarna.....	18
Sommarkurser som syftar till livslångt lärande	21
Studenternas prestationer på sommarkurser över tid.....	26
Diskussion och slutsatser	27
Bilaga 1: Metod	29
Två modeller för statistisk uppföljning av sommarkurser.....	29

Sammanfattning

Den här rapporten följer upp regeringens satsningar på sommarkurser mellan åren 2018 till och med 2022. Satsningarnas huvudsakliga syfte har varit att främja mer effektiva studier, vilket möjliggör en snabbare väg till examen för studenter. Lärosätena skulle prioritera att anordna sommarkurser som kan ingå i en lärarexamen eller fungera som kompetensutveckling för lärare. Lärosätena skulle också prioritera kurser inom den kompletterande pedagogiska utbildningen (KPU) i syfte att förkorta studietiden. De kunde även ge sommarkurser som syftade till att stärka det livslånga lärandet.

Regeringens satsningar på sommarkurser har byggts på i flera steg och efterhand kommit att omfatta fler lärosäten. Sommaren 2022 var det totalt 30 lärosäten som hade tagit del av satsningarna i någon form. I uppföljningen ingår 29 av dessa lärosäten, som sammanlagt hade 35 020 studenter registrerade på sommarkurser 2022.

Uppföljningen visar bland annat att:

- Antalet studenter på sommarkurser har ökat kraftigt under pandemin och trots att de minskat i antal åren efter pandemin så är de fortsatt många fler än när satsningen inleddes
- Det totala antalet genomförda sommarkurser har ökat, det varierar dock mellan olika lärosäten.
- Fler studenter läser sommarkurser utöver en pågående lärarutbildning
- Antalet studenter som läser KPU på sommaren har ökat
- Antalet lärare verksamma i skolan som läser på sommaren har ökat, särskilt inom ämnen relevanta för satsningen
- Fler studenter kan ha använt sommarkurser som livslångt lärande
- Prestationsgraden på sommarkurser är lägre än på de fristående kurser som ges under vår- och höstterminerna.

Universitetskanslersämbetets (UKÄ) slutsats av uppföljningen är att de utökade satsningarna på sommarkurser har gett resultat. Både antalet kurser som är relevanta för satsningarna och antalet studenter inom relevanta målgrupper har ökat baserat på formuleringarna i regeringsuppdraget.

Framöver ser UKÄ behov av att fortsatt följa upp satsningarna på sommarkurser, för att undersöka deras effekter ur ett längre tidsperspektiv. En viktig frågeställning är om sommarkurserna bidragit till att studenter har lyckats effektivisera sina studier och korta studietiden fram till examen.

Inledning

Bakgrund och syfte

Regeringen gav i november 2017 i uppdrag till elva lärosäten att från och med 2018 anordna fler relevanta sommarkurser.¹ Syftet med satsningen var främst att prioritera kurser inom lärarutbildningarna. Satsningen utökades i december 2019 till att från och med 2020 omfatta 18 lärosäten². I den utökade satsningen betonas att kurser inom lärarutbildningarna fortsatt ska prioriteras i första hand. Behovet av att stärka det livslånga lärandet betonas också. I april 2021 genomfördes ytterligare en utbyggnad av sommarkurserna,³ då behoven av utbildning bedömdes öka. Antalet lärosäten utökades tillfälligt i och med vårandringsbudgeten 2020 och 2021, till att omfatta 30 lärosäten dessa år.

I regleringsbrevet för 2022 fick UKÄ i uppdrag att följa upp regeringens utökade satsningar på sommarkurser. I rapporten redovisas resultatet av de utökade satsningarna med fokus på de förändringar som satsningarna antagits leda till. I delar av uppföljningen presenterar vi utvecklingen både före och under satsningarna, för perioden 2016–2022. Vi analyserar om satsningarna har gett resultat utifrån de syften som angetts i regeringens uppdrag till lärosätena.

Regeringens uppdrag till lärosätena

Regeringen angav i sitt uppdrag till elva lärosäten inför 2018⁴ att de huvudsakliga syftena med satsningen på sommarkurser var att främja mer effektiva studier, möjliggöra en snabbare väg till examen för studenter och att motverka lärarbristen. För att motverka lärarbristen skulle lärosätena i första hand anordna sommarkurser som kan ingå i en lärarexamen eller fungera som vidareutbildning för obehöriga lärare, samt möjliggöra kompetensutveckling för lärare. Kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan, svenska som andraspråk och behörighetskompletterande kurser för idrottslärare skulle prioriteras. Lärosätena hade även utrymme att anordna andra sommarkurser som de själva bestämde.

Satsningen skulle enligt budgetpropositionen för 2018 genomföras i två steg under 2018 och 2019. Lärosätena skulle tillföras totalt 38 miljoner kronor under 2018, och fullt utbyggd 2019 skulle satsningen innebära anslagshöjningar med sammanlagt 75 miljoner kronor.⁵ På grund av det parlamentariska läget efter valet 2018, som ledde till att övergångsregeringens budgetförslag för 2019 inte antogs av riksdagen, blev satsningen på sommarkurser förskjuten i förhållande till regeringens ursprungliga. Det andra steget i satsningen, som innebar anslagshöjningar med ytterligare 37 miljoner kronor, genomfördes i stället under 2020.⁶

I december 2019 beslutade regeringen om justeringar i satsningen, och gav ett utökat antal lärosäten i uppdrag att anordna fler sommarkurser från och med 2020.⁷ Enligt det nya uppdraget

¹ Regeringsbeslut U2017/04678/UH.

² Regeringsbeslut U2019/04118/UH

³ Regeringens proposition 2020/21:99

⁴ Regeringsbeslut U2017/04678/UH.

⁵ Prop. 2017/18:1, utgiftsområde 16

⁶ Prop. 2019/20:1, utgiftsområde 16

⁷ Regeringsbeslut U2019/04118/UH

skulle lärosätena fortsätta prioritera kurser som möjliggör för lärarstudenter att snabbare nå examen samt för lärare att vidareutbilda och kompetensutveckla sig genom sommarkurser. Dessutom skulle lärosätena prioritera sommarkurser inom den kompletterande pedagogiska utbildningen (KPU) som leder till ämneslärarexamen, i syfte att förkorta studietiden. Även sommarkurser som stärker det livslånga lärandet kunde ges inom satsningen. Utöver dessa prioriteringar hade lärosätena fortfarande utrymme att använda medlen till andra sommarkurser. Fullt utbyggd innebär satsningen att lärosätenas takbelopp har höjts med totalt 75 miljoner kronor från och med 2020. Enligt regeringens beräkningar motsvarar tillskottet av resurser 1 000 helårsstudenter.

Satsningar på sommarkurser under pandemin

År 2020 och 2021 beslutades två tillfälliga utbyggnader av sommarkurser av regeringen mot bakgrund av coronapandemin och utvecklingen på arbetsmarknaden. Regeringen aviserade i vårändringsbudgeten för 2020⁸ om en utbyggnad av antalet platser på sommarkurserna samma sommar. Man ville möta en förväntad ökad efterfrågan på högskolestudier till följd av pandemin. Sommarkurserna skulle möjliggöra högre studietakt och därmed få fler studenter att läsa in en utbildning snabbare. Sommarkurserna skulle också ge studenter möjlighet att bredda sina studier.

Utbyggnaden avsåg även att stimulera utvecklingen på arbetsmarknaden genom att möjliggöra kompetensutveckling och prova-på-studier för personer som varslats eller permitterats från sina arbeten. Totalt omfattade satsningen anslagshöjningar till lärosätena med 127 miljoner kronor. Det motsvarar sammanlagt 6 000 platser på sommarkurser om 15 högskolepoäng fördelat på 27 lärosäten.

I vårändringsbudgeten för 2021⁹ aviserade regeringen om ännu en tillfällig utbyggnad av sommarkurser för att möta det behov av utbildning som utvecklingen på arbetsmarknaden fört med sig. 130 miljoner kronor avsattes för 6 000 platser på sommarkurser fördelat på 29 lärosäten.

Tidigare uppföljningar och analyser av sommarkurser

Det här är femte gången som UKÄ följer upp satsningarna på sommarkurser på uppdrag av regeringen. Tidigare har UKÄ följt upp sommarkurser i följande rapporter:

- UKÄ följde upp resultaten av satsningen i en statistisk analys 2019. Analysen visade att fram till och med 2018 hade satsningen gett resultat enligt regeringens prioriterade syften, och att antalet studenter på sommarkurserna generellt hade ökat till följd av satsningen.¹⁰
- I uppföljningen som publicerades 2020 analyserades resultaten av satsningen till och med 2019, med fokus på de syften som regeringen angav i uppdraget till lärosätena från och med 2018.¹¹ UKÄ drog slutsatsen att satsningen dittills hade gett önskade resultat, men att det var för tidigt att säga vilka effekter satsningen har lett till på längre sikt.
- I uppföljningen som publicerades 2021 redovisades utvecklingen på de 18 lärosäten som har haft i uppdrag att anordna fler sommarkurser sedan 2020 samt antalet studenter som

⁸ Prop. 2019/20:99.

⁹ Prop. 2020/21:99.

¹⁰ Satsning på sommarkurser har gett effekt. Statistisk analys 2019-06-18/8, UKÄ.

¹¹ Uppföljning av sommarkurser. Redovisning av ett regeringsuppdrag. Rapport 2020:10, UKÄ.

använt sommarkurser som livslångt lärande 2016–2020.¹² I uppföljningen intervjuades även representanter för sex av lärosätena. Frågorna till lärosätena handlade om hur de genomförde sommarkurserna och hur studenterna använde sommarkurserna för sin examen.

- I uppföljningen som publicerades 2022 redovisades utvecklingen på de 29 lärosäten som har haft i uppdrag att anordna fler sommarkurser under 2021 samt antalet studenter som använt sommarkurser som livslångt lärande 2016–2021.¹³

Metod

Som underlag för denna uppföljning används uppgifter framtagna från SCB:s universitets- och högskoleregister på uppdrag av UKÄ. Registret innehåller bland annat uppgifter från lärosätens studieadministrativa system Ladok och det nationella antagningssystemet NyA som administreras av Universitets- och högskolerådet (UHR). Det registeruttag som ligger till grund för den här rapporten gjordes 2023-05-26.

För att ge en så heltäckande bild som möjligt används två olika statistiska modeller i rapporten. Modellerna bygger på olika metoder för att identifiera sommarkursregistreringar och resultatet skiljer sig något åt beroende på vilken modell som används.

Modellen som huvudsakligen används kallas datummodellen. I texten beskrivs vilken modell som de redovisade uppgifterna baseras på. Modellerna framgår översiktligt av tabell 1 och förklaras mer utförligt i bilagan till rapporten.

Tabell 1. Översikt över de två statistiska modeller som UKÄ använder för uppföljning av sommarkurser.

	Datummodellen	Sökandemodellen
Metod	Bygger på uppgifter om vilka datum som kursen genomfördes , där studenten har varit registrerad. Tidsintervallet för sommarkurser är juni–augusti.	Bygger på uppgifter om vilken sommarkurs en student har sökt via det nationella antagningssystemet , där sommarkurser har en egen antagningsomgång, och där studenten därefter har varit registrerad samma år.
Tidsperiod	Modellen möjliggör endast uppföljning av åren 2019–2022 . Skälet är att information om datummärkning av kursregistreringar inte fanns tillgänglig innan dess.	Modellen möjliggör uppföljning fler år bakåt i tiden. Den här rapporten redovisar uppgifter för åren 2016–2022 .
Övrigt	Modellen inkluderar även sommarkurser som studenter har sökt utanför det nationella antagningssystemet.	Modellen inkluderar bara de sommarkurser som studenter har sökt via det nationella antagningssystemet.

¹² Uppföljning av regeringens utökade satsning på sommarkurser. Redovisning av ett regeringsuppdrag. UKÄ 2021.

¹³ Uppföljning av regeringens utökade satsning på sommarkurser. Redovisning av ett regeringsuppdrag. UKÄ 2022.

Resultat

I kapitlet redovisar UKÄ utvecklingen vid de lärosäten som i samband med satsningen 2018 och efterföljande satsningar har haft i uppdrag att anordna fler sommarkurser. Fokus ligger på förändringen 2022 och utvecklingen jämfört med tidigare år. Inledningsvis presenterar vi förändringen över tid i stora drag. Därefter redovisar vi utvecklingen av antalet studenter inom målgruppen för satsningarna och inom relevanta ämnen för satsningarna. Vi beskriver också utvecklingen över tid för antalet studenter som kan ha använt sommarkurser för livslång lärande.

Lärosäten som ingår i uppföljningen

Tabell 2 visar en översikt över de lärosäten som ingår i den här uppföljningen. Det anges även från vilket år lärosätet har haft i uppdrag att anordna fler sommarkurser (utifrån regeringens prioriteringar). I tabellen finns även markerat vilka av dessa lärosäten som med anledning av coronapandemin gavs uppdrag att bygga ut antalet sommarkursplatser 2020 samt under den tillfälliga satsningen 2021.

Tabell 2. Lärosäten som ingår i den aktuella uppföljningen, samt från vilket år de haft i uppdrag att anordna fler sommarkurser.¹⁴

Lärosäte	Från 2018	Från 2020	Pandemisatsning 2020	Tillfällig utbyggnad 2021
Akademi för Ledarskap och Teologi (Örebro Teologiska Högskola) *			X	X
Blekinge tekniska högskola		X	X	X
Chalmers tekniska högskola			X	X
Enskilda Högskolan Stockholm			X	X
Gymnastik- och idrottshögskolan		X	X	X
Göteborgs universitet	X	X	X	X
Högskolan Dalarna	X	X	X	X
Högskolan i Borås			X	X
Högskolan i Gävle		X	X	X
Högskolan i Halmstad		X	X	X
Högskolan i Skövde			X	X
Högskolan Kristianstad	X	X	X	X
Högskolan Väst			X	X
Karlstads universitet		X	X	X
Konstfack				X
Kungl. Konsthögskolan		X	X	X
Linköpings universitet		X	X	X
Linnéuniversitetet	X	X	X	X
Luleå tekniska universitet			X	X

¹⁴ Regleringsbrev för universitet och högskolor 2020 (2023-05-10). www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=20296
Regeringskansliet, Pressmeddelande från Utbildningsdepartementet november 2017
Regeringskansliet, Pressmeddelande från Utbildningsdepartementet december 2019
Regeringskansliet, Pressmeddelande från Utbildningsdepartementet april 2020

Lunds universitet	X	X	X	X
Malmö universitet	X	X		
Mittuniversitetet	X	X	X	X
Mälardalens högskola	X	X	X	X
Sophiahemmet Högskola			X	X
Stiftelsen Högskolan i Jönköping			X	X
Stockholms universitet	X	X	X	X
Sveriges lantbruksuniversitet			X	X
Umeå universitet	X	X		X
Uppsala universitet	X	X	X	X
Örebro universitet			X	X
Totalt antal lärosäten	11	18	27	29

Utvecklingen av antalet studenter på sommarkurser

Färre studenter på sommarkurser under sommaren 2022

I det här avsnittet använder vi den datumbaserade modellen för att identifiera registreringar på sommarkurser (se metodbilagan för en närmare beskrivning). Av de lärosäten som har haft i uppdrag att anordna fler sommarkurser saknas detaljerade uppgifter för Akademi för Ledarskap och Teologi (Örebro Teologiska Högskola). Vi talar därför i fortsättningen om uppgifter för 29 av de lärosäten som har haft i uppdrag att anordna fler sommarkurser.

Sommaren 2022 var det sammanlagt 35 020 registrerade studenter på dessa lärosäten, vilket innebär att en klar majoritet av de totalt 36 040 sommarkursstudenter som studerade på något lärosäte sommaren 2022 ingår i uppföljningen (se tabell 3). Antalet sommarkursstudenter på de 29 lärosätena har minskat med 2 910 studenter mellan 2021 och 2022. Minskningen motsvarar 8 procent av studenterna. Könsfördelningen bland studenterna var 59 procent kvinnor och 41 procent män. Under 2022 ökade antalet sommarkursstudenter på 6 lärosäten, var oförändrat på 1 lärosäte och minskade på 22 lärosäten, i jämförelse med året innan.

Tabell 3. Antal studenter på sommarkurser per lärosäte 2021–2022 (avrundat till närmaste total), förändringen i procent (beräknat på ej avrundade värden) mellan åren 2021 och 2022. Andelen kvinnor och män i procent 2022. Uppgifter framtagna med datummodellen.

Lärosäte	2021	2022	Förändring 2021–2022 (%)	Kvinnor/män 2022 (%)
Akademi för Ledarskap och Teologi - Örebro Teologiska Högskola ¹⁵	-	-	-	-
Blekinge tekniska högskola	680	500	-26	48/52
Chalmers tekniska högskola	570	820	44	42/58
Enskilda Högskolan Stockholm	150	90	-40	60/40
Gymnastik- och idrottshögskolan	120	70	-42	47/53
Göteborgs universitet	5 530	4 760	-14	59/41
Högskolan Dalarna	190	180	-5	61/43
Högskolan i Borås	1 980	2 370	20	55/45

¹⁵ Det saknas detaljerade uppgifter för Akademi för Ledarskap och Teologi i universitets- och högskoleregistret, och vi kan därför inte följa upp lärosätet med den här metoden. I vårändringsbudgeten för 2021 gavs Akademi för Ledarskap och Teologi medel att anordna 24 platser på sommarkurser under 2021.

Högskolan i Gävle	520	830	60	58/42
Högskolan i Halmstad	340	200	-41	52/48
Högskolan i Skövde	1 240	860	-31	53/47
Högskolan Kristianstad	890	870	-2	65/35
Högskolan Väst	700	540	-23	36/64
Karlstads universitet	510	280	-45	51/49
Konstfack	40	20	-50	83/17
Kungl. Konsthögskolan	60	60	0	63/37
Linköpings universitet	2 330	3 510	51	47/53
Linnéuniversitetet	5 470	5 110	-7	63/37
Luleå tekniska universitet	610	160	-74	48/52
Lunds universitet	3 810	3 760	-1	59/41
Malmö universitet	420	520	24	71/29
Mittuniversitetet	4 410	3 560	-19	69/31
Mälardalens universitet	660	820	24	51/49
Sophiahemmet Högskola	40	0	-100	-
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	200	90	-55	61/39
Stockholms universitet	7 680	7 040	-8	58/42
Sveriges lantbruksuniversitet	640	560	-13	69/31
Umeå universitet	1 780	1 770	-1	55/45
Uppsala universitet	4 010	3 950	-1	57/43
Örebro universitet	430	280	-35	32/68
Lärosäten som omfattats av regeringens utökade satsning på sommarkurser	37 930	35 020	-8	59/41
Lärosäten som inte omfattats av regeringens utökade satsning på sommarkurser	1 230	1 020	-17	45/55
Samtliga sommarkursstudenter	39 160	36 040	-8	58/42

Majoriteten studerade på distans

Den stora majoriteten – 85 procent – av studenterna på sommarkurser på berörda lärosäten studerade på distans under 2022. Det är 1 procentenhet lägre än 2021 men en högre andel än både 2019 och 2020, när 65 respektive 82 procent av sommarkursstudenterna var registrerade på distanskurser. På flera lärosäten, däribland Blekinge tekniska högskola, Karlstads universitet och Enskilda Högskolan Stockholm, var nästan samtliga studenter registrerade på distanskurser. På tre lärosäten – Konstfack, Örebro universitet och Kungl. Konsthögskolan – var istället samtliga studenter registrerade på campuskurser.

Rekordåren 2020 och 2021

Flest studenter var det under sommaren 2020, då 44 000 studenter var registrerade på en sommarkurs vid de berörda lärosätena. Under 2021 minskade antalet till 37 930 och sommaren 2022 minskade antalet studenter ytterligare till 35 020. Denna avtagande effekt kan delvis kopplas till coronapandemin och pandemins restriktioner, som haft en inverkan på antalet sökande till högskolan. En svårighet är att skatta hur stor del av ökningen 2020 och minskningen 2021 och 2022 som kan ses som en effekt av pandemin. Uppgifterna för sommaren 2022 antas vara relativt opåverkade av pandemin och dess restriktioner och antas spegla en långsiktig effekt av

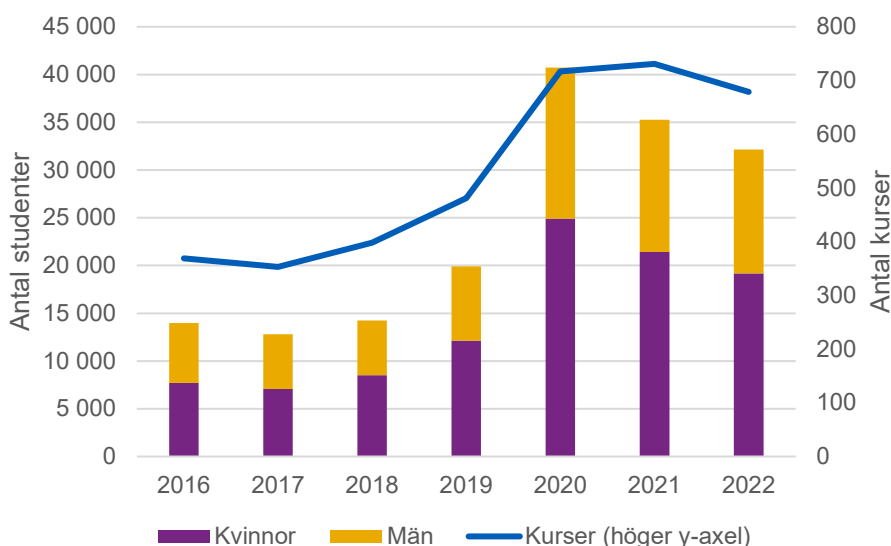
satsningarna. Jämfört med sommaren 2018 var det 42 procent fler sommarkursstudenter under 2022. Enligt aktuella uppgifter från Universitet och högskolerådet¹⁶ var antalet sökande till sommarkurser 10 procent fler inför sommaren 2023 än inför sommaren 2022. Det visar att intresset för sommarkurser fortsatt är stort.

Utveckling på längre sikt: 2016–2022

I det här avsnittet använder vi sökandemodellen för att visa utvecklingen av antalet registrerade studenter på sommarkurser på berörda lärosäten sedan 2016. Modellen inkluderar enbart de sommarkurser som studenter har sökt via det nationella antagningssystemet.

Studerar vi utvecklingen över tid ser vi att antalet sommarkursstudenter minskade mellan åren 2016 och 2017 för att öka när satsningen på sommarkurser inleddes 2018. Antalet sommarkursstudenter fortsatte att öka relativt kraftigt under flera år (se figur 1). Under 2020 inträffar utbrottet av coronapandemin som ledde till ett antal restriktioner i samhället. Restriktionerna bidrog tillsammans med en allmän nedgång i Sveriges ekonomi (kopplad till pandemin) och till att färre studenter hade möjlighet hitta ett sommarjobb. Samtidigt utökades de befintliga satsningarna på sommarkurser, vilket möjliggjorde att fler studenter kunde läsa en sommarkurs. Det är därför inte så förvånande att vi sett en minskning av antalet studenter på sommarkurser under åren efter pandemin, 2021 och 2022. Jämförs sommarkursstudenter för sommaren 2022 med sommaren 2018 (då satsningen inleddes) har antalet studenter ökat på 24 lärosäten, varit oförändrat på 2 lärosäten och minskat på 3 lärosäten. Antalet sommarkurser har ökat från 398 till 676, en ökning med 70 procent jämfört med 2018 då satsningen inleddes.

Figur 1. Antal registrerade studenter på sommarkurser på berörda lärosäten, fördelat på kvinnor och män, och antal genomförda sommarkurser, 2016–2022. Antalet sommarkurser visas på höger y-axel. Uppgifter framtagna med sökandemodellen.



År 2020 var antalet studenter på sommarkurser som flest, för att sedan minska successivt de följande åren (se figur 1). Trenden för åren 2016–2022 är annars att antalet sommarkursstudenter har mer än fördubblats från knappt 14 000 till 32 200. Den största relativa ökningen av antalet sommarkursstudenter 2016–2022 har skett på Högskolan i Borås, följt av Linköpings universitet

¹⁶ Nyhet på uhr.se publicerad 27 april 2023, www.uhr.se/om-uhr/nyheter/2023-nyheter/nara-44-000-antagna-till-arets-sommarkurser/

och Lunds universitet. Den största ökningen i absoluta tal skedde på Stockholms universitet (som hade ett stort antal studenter på sommarkurser redan 2016), Linköpings universitet, Göteborgs universitet, Lunds universitet och Linnéuniversitetet.

Som framgår av avsnitten ovan skiljer sig uppgifterna åt beroende på vilken statistisk modell som använts till att avgränsa populationen för registreringar på sommarkurser. Används den datubaserade modellen så skattas antalet sommarkursstudenter 2022 med ungefär 2 900 fler studenter än om skattningen sker med sökandemodellen (vilken använts i detta avsnitt). Båda modellerna visar en stor ökning av antalet sommarkursstudenter och att majoriteten av studenterna på sommarkurser har studerat på något av lärosätena som ingår i uppföljningen. Sökandemodellen lämpar sig bättre för uppföljningar över tid då den möjliggör att få fram äldre uppgifter. Den datubaserade modellen har en bättre täckningsgrad (mindre underteckning) men är begränsad till data från och med 2019.

Utvecklingen av antalet studenter inom målgrupper för satsningen

Vi övergår nu till att redovisa uppgifter för de fyra studentgrupper som var de primära målgrupperna när satsningen på sommarkurser inleddes:

- studenter som studerade på ett lärarprogram samma år som de studerade sommarkurser
- studenter som tidigare har studerat huvudsakligen inom studieinriktningen pedagogik och lärarutbildning
- studenter som hade avlagt en lärarexamen innan de studerade sommarkurser
- studenter som samma år var verksamma som lärare i skolan.

Uppgifterna baseras på datummodellen.

Lärarstudenter som läser på sommarkurser

En relevant fråga för uppföljning av satsningarna avsedda att prioritera kurser inom lärarutbildningarna är om studenterna som läser en sommarkurs är registrerade på en lärarutbildning. Lärarstudenterna definierar vi som de studenter som under det aktuella året har majoriteten av sina registrerade högskolepoäng på något av programmen mot förskolläraryxamen, grundläraryxamen, ämnesläraryxamen, yrkesläraryxamen eller äldre läraryxamen.

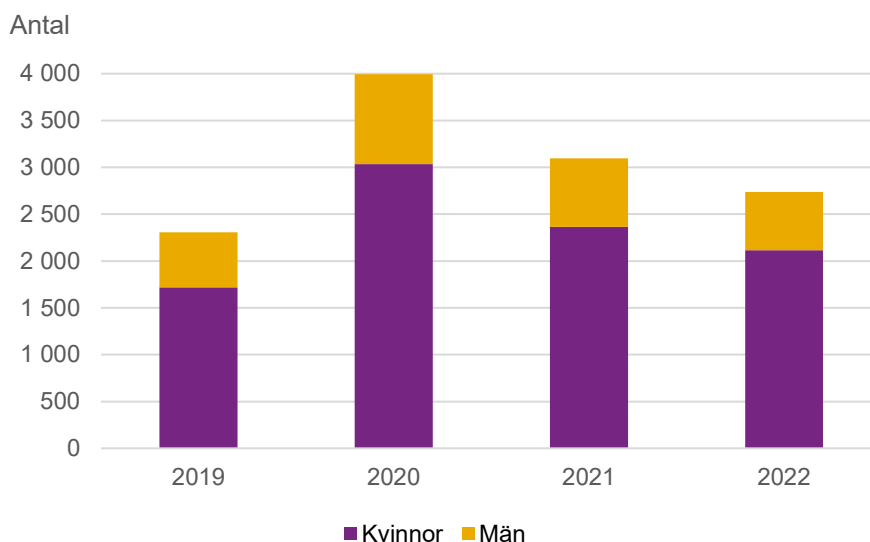
Färre lärarstudenter på sommarkurser under 2022

År 2022 var det 2 740 lärarstudenter som studerade sommarkurser på något av de 29 lärosätena (se figur 2), en minskning med 360 studenter sedan 2021. Även här ser vi en toppnotering under 2020 och en succesiv minskning av antalet studenter under 2021 och 2022. Antalet lärarstudenter var däremot 430 fler sommaren 2022 än under sommaren 2019. Lärarstudenterna utgjorde 8 procent av samtliga sommarkursstudenter på berörda lärosäten under 2022 – en andel som var oförändrad jämfört med 2021. Som jämförelse kan nämnas att studenter på lärarutbildningarna utgjorde 11 procent av samtliga studenter i högskolan under läsåret 2021/22. Merparten av lärarstudenterna som var registrerade på sommarkurser studerade mot en ämnesläraryxamen (1 260 lärarstudenter).

Könsfördelningen bland lärarstudenterna på sommarkurser var 77 procent kvinnor och 23 procent män.

De ämnesgrupper inom vilka flest lärarstudenter läste sommarkurser var utbildningsvetenskap/didaktik allmänt (400 studenter), följt av litteraturvetenskap (380 studenter) och svenska som andraspråk (320 studenter).

Figur 2. Antal lärarstudenter som läste sommarkurser på berörda lärosäten, fördelat på kvinnor och män, 2019–2022. Uppgifter framtagna med datummodellen.

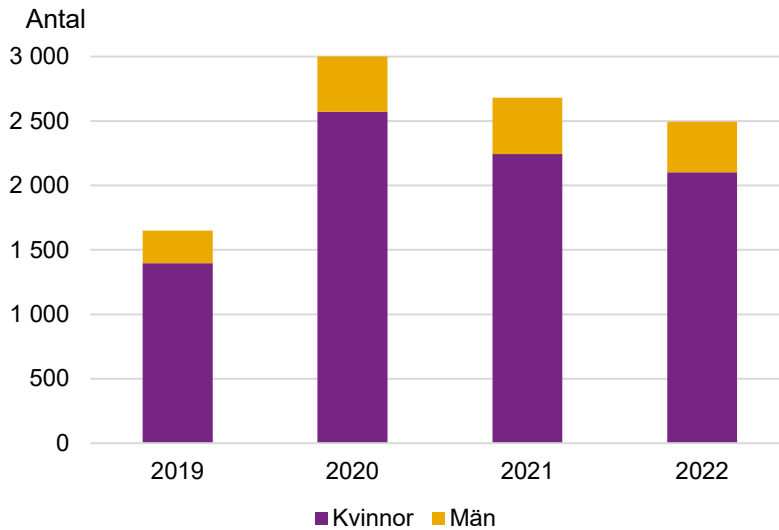


Studenter med tidigare lärarstudier

En annan målgrupp för satsningen är studenter som tidigare huvudsakligen har studerat på en lärarutbildning. Studentgruppen definieras som de studenter som hade merparten av sina tidigare avklarade högskolepoäng inom inriktningen pedagogik och lärarutbildning. Gruppen överlappar delvis med studentgruppen som beskrevs i föregående avsnitt. En skillnad mellan grupperna är att inte alla studenter med tidigare lärarstudier har varit registrerade på lärarutbildning under samma år som de läste sommarkurser. En annan skillnad är att studenterna med pågående lärarstudier inte behöver ha avklarade lärarstudier sedan tidigare. Gruppen överlappar även delvis med studentgruppen som har en tidigare lärarexamen, som beskrivs i ett kommande avsnitt. Av studenterna på sommarkurser med tidigare avklarade lärarstudier 2022 var det 540 personer, eller 21 procent, som hade tagit ut en lärarexamen av något slag.

År 2022 var det 2 500 studenter eller 7 procent av studenterna på sommarkurser som tidigare huvudsakligen hade studerat på lärarutbildning (se figur 3). Jämfört med 2019 är det 850 studenter fler. Trots ökningen av antalet studenter som huvudsakligen studerat på lärarutbildningen har deras andel av det totala antalet studenter på sommarkurser varit oförändrad (7 procent) under åren 2019 – 2022. Av studenterna i den här gruppen var 84 procent kvinnor och 16 procent män.

Figur 3. Antal sommarkursstudenter på berörda lärosäten som tidigare huvudsakligen studerat på lärarutbildning, fördelat på kvinnor och män, 2019–2022. Uppgifter framtagna med datummodellen.



De vanligaste ämnesgrupperna studenterna på sommarkurser läste inom var litteraturvetenskap (340 studenter), svenska som andraspråk (310 studenter), utbildningsvetenskap teoretiska ämnen (240 studenter), utbildningsvetenskap/didaktik allmänt (230 studenter) och pedagogik (210 studenter).

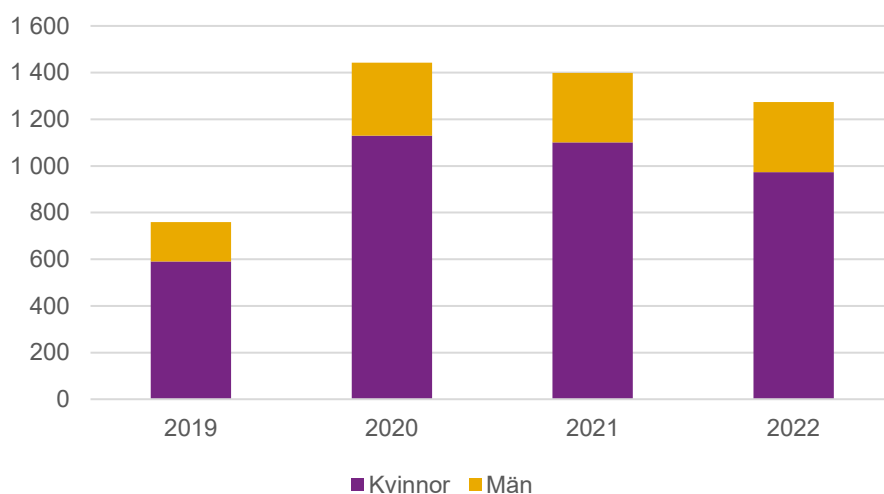
Studenter med lärarexamen

I satsningarna på sommarkurser prioriterades också kurser som kan ingå i en lärarexamen eller fungera som kompetensutveckling för lärare. Utifrån kompetensutvecklingsperspektivet är det intressant att undersöka examinerade lärares deltagande i sommarkurser. Avsnittet belyser gruppen studenter med lärarexamen som läste sommarkurser.

Studentgruppen definieras som de studenter som, före registreringen på sommarkurser, hade avlagt antingen en förskollärarexamen, grundlärarexamen, yrkeslärarexamen, ämneslärarexamen, lärarexamen eller annan äldre yrkesexamen inom lärarutbildning. Gruppen överlappar delvis med gruppen som tidigare har studerat huvudsakligen på lärarutbildning, samt med studentgruppen som arbetar som lärare i skolan. En skillnad mellan gruppen med lärarexamen och de andra två grupperna är att inte alla i de andra grupperna har tagit ut en lärarexamen.

År 2022 hade 1 270 av studenterna som läste sommarkurser på något av de 29 lärosätena en lärarexamen sedan tidigare (se figur 4), en ökning med 510 studenter jämfört med 2019. Könsfördelningen var 76 procent kvinnor och 24 procent män. Andelen studenter med lärarexamen av samtliga sommarkursstudenter på berörda lärosäten 2022 var 4 procent.

Figur 4. Antal studenter på sommarkurser med en lärarexamen sedan tidigare, på berörda lärosäten fördelat på kvinnor och män, 2019–2022. Uppgifter framtagna med datummodellen.



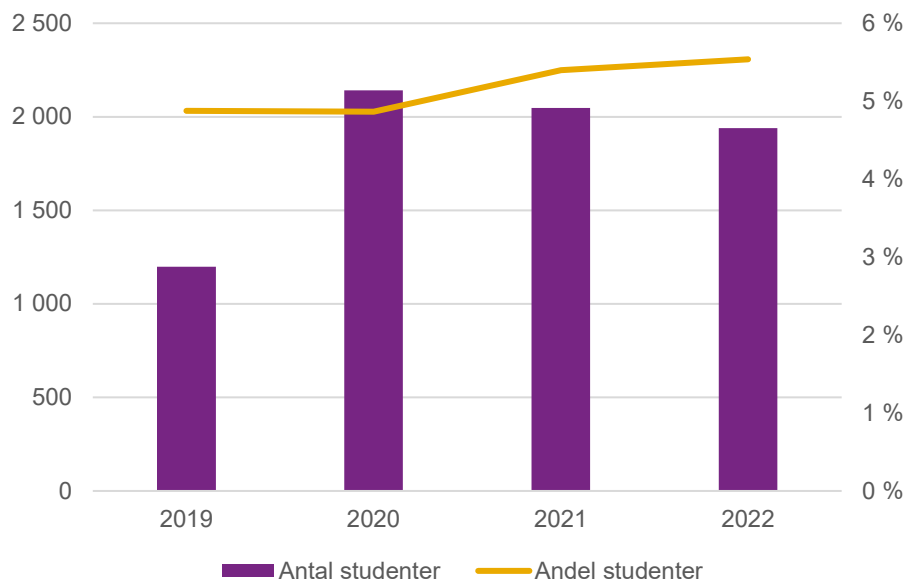
En majoritet av studenterna (650 studenter) hade en äldre lärarexamen, det vill säga någon av de lärarexamina som fanns i examensordningen före lärarutbildningens reformering 2011. Oavsett typ av lärarexamen hade majoriteten av sommarkursstudenterna med lärarexamen avlagt sin examen under något av de senaste sju läsåren. Det var 16 procent hade tagit ut sin lärarexamen under vårterminen 2022.

De ämnesgrupper som var vanligast bland studenter med lärarexamen var litteraturvetenskap (150 studenter), svenska som andraspråk (150 studenter) och utbildningsvetenskap teoretiska ämnen (100 studenter). Antalet studenter med lärarexamen som läste sommarkurser i dessa ämnen har ökat med mellan 30 och 50 procent sedan 2019.

Studenter verksamma som lärare under det år de läst en sommarkurs

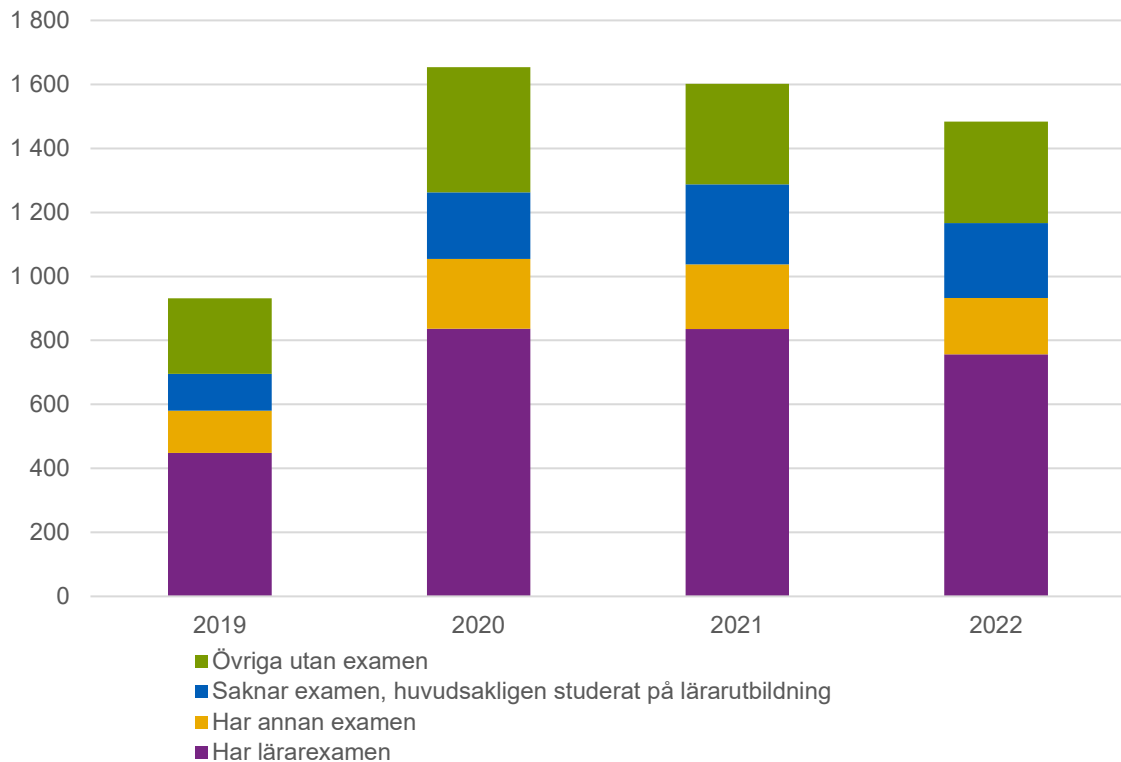
I satsningarna prioriterades både behörighetskompletterande kurser och kompetensutveckling för lärare. Därför är det intressant att belysa de studenter som samma år varit verksamma som lärare i skolan och hur kopplingen mellan sommarkurser och skolan som arbetsplats ser ut. För att ta reda på hur många studenter på sommarkurser som har varit verksamma som lärare används uppgifter ur lärarregistret. Antalet studenter verksamma som lärare som deltog i en sommarkurs ökade i samband med satsningen 2018 och utvecklingen har trots en viss minskning över tid legat kvar på en högre nivå även under 2022 (se figur 5).

Figur 5. Antal och andel studenter på sommarkurser på berörda lärosäten som varit verksamma som lärare under året, 2019–2022. Uppgifter framtagna med datummodellen.



Antalet studenter verksamma som lärare samma år som de läst en sommarkurs ökade mellan åren 2019 och 2020 till drygt 2 100 studenter. Då antalet studenter generellt ökade dessa år var andelen oförändrad. Under 2021 och 2022 minskade det totala antalet studenter på sommarkurser medan minskningen av antalet studenter verksamma som lärare var måttlig. Därför ser vi en liten ökning av andelen studenter verksamma som lärare åren 2021 och 2022.

Figur 6. Antal studenter på sommarkurser på berörda lärosäten som varit verksamma som lärare, efter examen och studieinriktning, 2019–2022. Uppgifter framtagna med datummodellen.



Av de 1 480 studenterna som arbetat som lärare det år de läste en sommarkurs, hade 760 en lärarexamen och 180 någon annan typ av högskoleexamen. Ämnesgruppen som var vanligast bland studenterna med någon typ av examen var inom utbildningsvetenskap¹⁷ (220 studenter), följt av svenska som andraspråk (110 studenter), litteraturvetenskap (80 studenter), juridik och rättsvetenskap (60 studenter) och pedagogik (50 studenter).

42 procent av de studenter som saknade examen och som arbetat som lärare läste en lärarutbildning¹⁸. De vanligaste ämnesgrupperna bland studenter utan examen var utbildningsvetenskap¹⁹ (190 studenter), svenska som andraspråk (80 studenter) och pedagogik (40 studenter).

Satsningarna prioriterade kurser som kan ingå i en lärarexamen eller fungera behörighetskompletterande. Utifrån de ämnesgrupper studenterna på sommarkurserna valt framstår kurserna som relevant kompetensutveckling för lärare. Ämnesgrupperna indikerar även att kurserna kan främja mer effektiva studier och möjliggöra en snabbare väg till examen för studenter som arbetar som lärare.

Studenter som läser KPU under sommaren

Den kompletterande pedagogiska utbildningen (KPU) är en behörighetskompletterande utbildning i vilken studenten kompletterar tidigare studier och ges möjlighet att ta ut en grundlärar- eller

¹⁷ Utbildningsvetenskap teoretiska ämnen och utbildningsvetenskap/didaktik allmänt

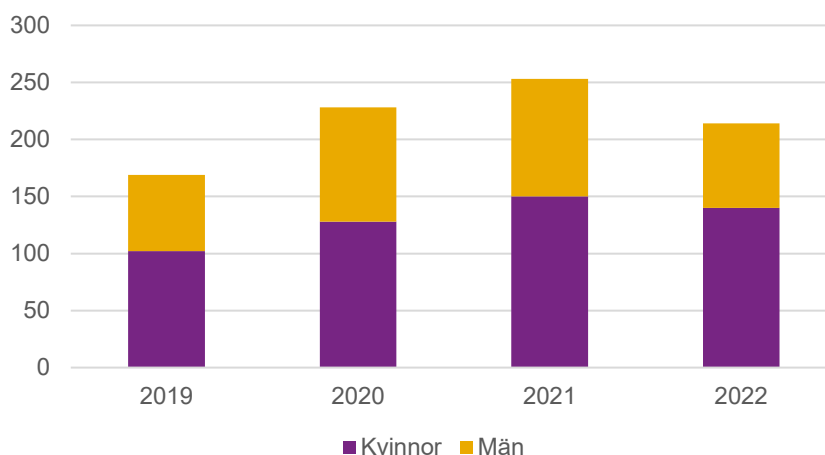
¹⁸ Studentgruppen definieras som de studenter som hade merparten av sina tidigare avklarade högskolepoäng inom inriktningen pedagogik och lärarutbildning.

¹⁹ Utbildningsvetenskap teoretiska ämnen och Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt.

ämneslärarexamen. En registrering inom KPU definieras som en registrering på ämneslärarprogrammet som omfattar 90 högskolepoäng. I regeringens satsningar prioriterades kurser som fungerar behörighetskompletterande, i det avseendet är antalet studenter som var registrerade på en kurs inom KPU sommaren 2019–2022 intressant att belysa.

Antalet studenter inom KPU minskade sommaren 2022 med 40 studenter till 210 studenter, jämfört med året innan (se figur 7). Könsfördelningen bland studenterna 2022 var 65 procent kvinnor och 35 procent män. Under sommaren 2022 genomfördes 12 unika KPU-kurser, vilket var lika många som 2021. Det var dock färre än 2019 och 2020, när 14 respektive 15 kurser genomfördes.

Figur 7. Antal registrerade studenter på KPU på berörda lärosäten sommaren 2019–2022, fördelat på kvinnor och män. Uppgifter framtagna med datummodellen.



Lärosäten som haft studenter registrerade inom KPU på sommaren under alla fyra åren var Göteborgs universitet, Mittuniversitetet, Mälardalens universitet och Uppsala universitet. De lärosäten som under satsningarnas alla år satsningarna har haft flest KPU-studenter var Mälardalens universitet och Uppsala universitet.

Relevanta ämnen för satsningarna

Enligt uppdraget till lärosätena skulle kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK), svenska som andraspråk och behörighetskompletterande kurser för att öka antalet idrottslärare prioriteras. Här undersöker vi närmare utvecklingen av sommarkurser som är relevanta enligt regeringens prioriteringar.

Vi har följt upp utvecklingen av sommarkurser inom ett urval av ämnesgrupper relevanta för en lärarexamen:

- utbildningsvetenskap
- svenska som andraspråk
- pedagogik
- idrott/idrottsvetenskap, där kurserna kan vara behörighetsgivande eller på annat sätt relevanta för idrottslärare.

Det kan finnas kurser inom andra ämnesgrupper med relevans för en lärarexamen, urvalet ger dock en översiktlig bild av resultatet för studenter på kurser som är relevanta utifrån regeringens prioriteringar.

Studenter på sommarkurser inom relevanta ämnen

Här redovisar vi förändringarna mellan 2019 och 2022. För uppgifter om utvecklingen innan dess, se rapporten *Uppföljning av sommarkurser – redovisning av ett regeringsuppdrag*, UKÄ 2020:10.

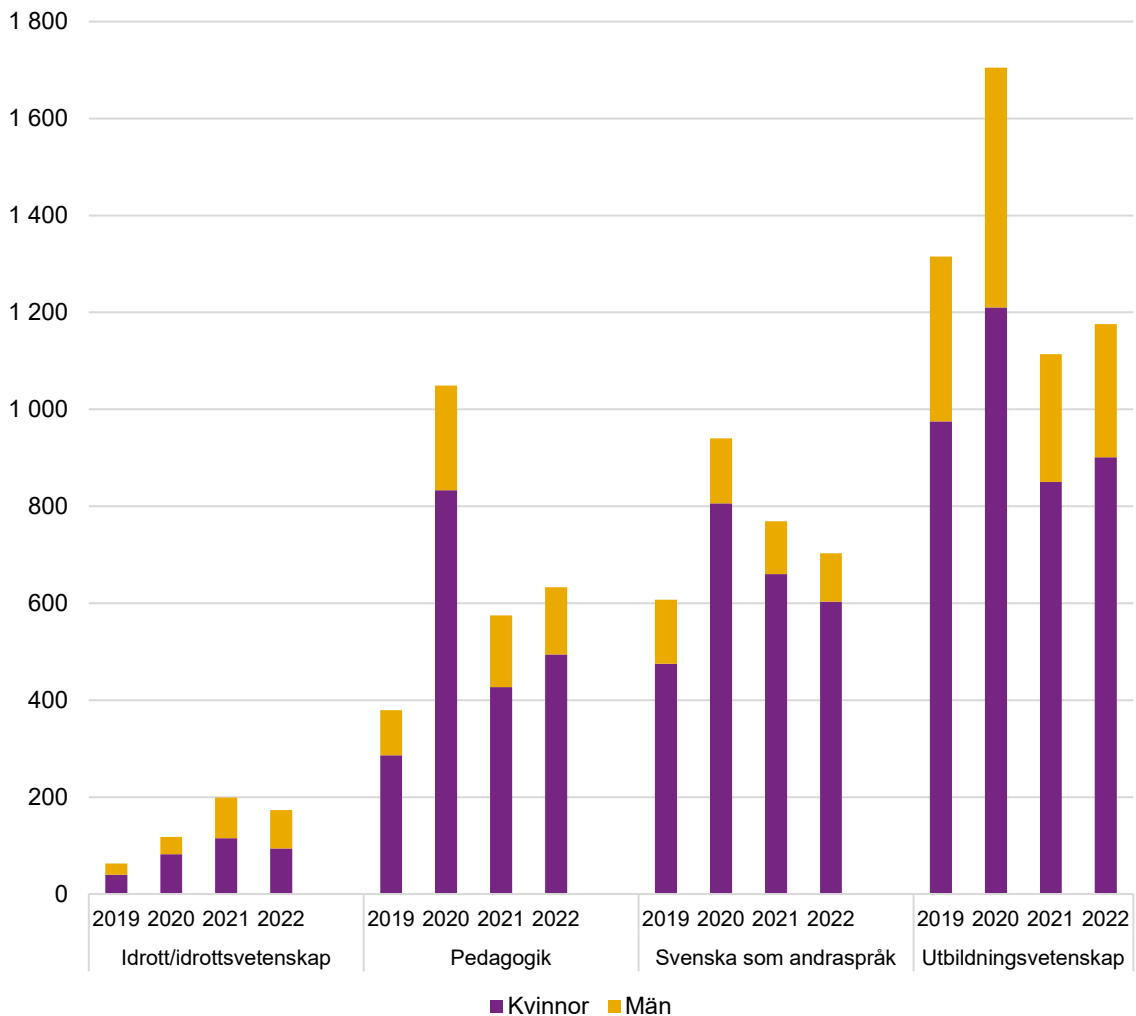
Satsningarnas huvudsakliga syfte har varit att främja mer effektiva studier och möjliggöra en snabbare väg till examen. Ett större utbud av kurser inom ämnesgrupper relevanta för en lärarexamen ökar därmed möjligheterna för lärarstudenter att korta ner studietiden genom att bedriva delar av utbildningen under sommaren. Totalt genomfördes 98 unika sommarkurser inom ämnesgrupper relevanta för en lärarexamen, vid de 29 lärosätena sommaren 2022. I tabell 4 framgår antalet kurser inom respektive ämnesgrupp.

Tabell 4. Antal genomförda sommarkurser på berörda lärosäten per ämnesgrupp, inom ett urval av ämnesgrupper som är relevanta för satsningen. De tre ämnesgrupperna inom ämnet utbildningsvetenskap redovisas var för sig. Uppgifter framtagna med datummodellen.

Ämnesgrupp	2019	2020	2021	2022
Idrott/idrottsvetenskap	2	6	9	8
Pedagogik	10	14	10	13
Svenska som andraspråk	13	16	19	20
Utbildningsvetenskap praktisk-estetiska ämnen	5	7	11	5
Utbildningsvetenskap teoretiska ämnen	11	10	14	20
Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt	33	33	34	32
Totalt antal kurser	74	86	97	98

Totalt läste 2 550 studenter sommarkurser 2022 inom ämnesgrupper relevanta för satsningen. Av dessa var 78 procent kvinnor och 22 procent män. Antalet studenter minskade med 20 under 2022, jämfört med 2021 (se tabell 4 och figur 8). 12 av kurserna inom relevanta ämnesgrupper var KPU-kurser med sammanlagt 210 registrerade studenter.

Figur 8. Antal studenter på sommarkurser inom ämnesgrupperna utbildningsvetenskap, svenska som andraspråk, pedagogik och idrottsvetenskap, fördelat på kvinnor och män, 2019–2022. Uppgifter framtagna med datummodellen.



Flest kurser inom utbildningsvetenskap

Över hälften av kurserna relevanta för en lärarexamen var inom ämnesområdet utbildningsvetenskap. År 2022 genomförde de berörda lärosätena sammanlagt 57 sommarkurser inom utbildningsvetenskap (se tabell 4). Antalet kurser i utbildningsvetenskap har ökat från 49 kurser 2019. Sammanlagt var 1 180 studenter registrerade på kurserna i utbildningsvetenskap, vilket var 60 fler än 2021. Av studenterna var 76 procent kvinnor och 24 procent män.

Av studenter som valt sommarkurser inom utbildningsvetenskap var det 670 som under året huvudsakligen studerade på något lärarutbildningsprogram. 450 av studenterna i utbildningsvetenskap hade arbetat som lärare i skolan det året de gick kursen.

Avtagande intresse för studier inom svenska som andraspråk

År 2022 genomfördes 20 sommarkurser tillhörande ämnesgruppen svenska som andraspråk, vilket var fler än någon tidigare sommar. Sammanlagt 700 studenter deltog, en minskning med 70 studenter jämfört med året innan. Sedan 2019 har däremot antalet studenter inom svenska som

andraspråk ökat med 100 studenter. Av de 700 studenterna 2022 på kurser i svenska som andraspråk, var 230 personer verksamma som lärare under året, varav 10 som lärare inom komvux i svenska för invandrare (SFI). Andelen kvinnor som läste svenska som andraspråk var 86 procent och andelen män var 14 procent.

Antalet studenter inom pedagogik har ökat kraftigt sedan 2019

Sommarkurser i pedagogik kan vara relevanta för både lärare och studenter på en lärarutbildning. Sommaren 2022 genomfördes 13 sommarkurser i pedagogik på de 29 lärosätena, 3 kurser fler än året innan. Antalet studenter på kurserna ökade med nästan 60 studenter till 630, jämfört med 2021. 76 procent av studenterna var kvinnor och 24 procent var män. Av studenterna på sommarkurser i pedagogik studerade 210 studenter på ett lärarprogram och 130 studenter var verksamma som lärare i skolan samma år.

Jämn könsfördelning på kurser i idrottsvetenskap

För att få fler behöriga lärare inom ämnet idrott och hälsa ville regeringen att lärosätena skulle satsa på sommarkurser som är behörighetsgivande för idrottslärare, och då är idrottsvetenskap en relevant ämnesgrupp att följa. 170 studenter läste sommaren 2022 idrottsvetenskap, vilket var en minskning med nästan 30 studenter jämfört med året innan. Antalet studenter som läser idrottsvetenskap har ökat markant sedan 2019, antalet kurser utökades från 2 till 8 mellan åren 2019 och 2022. Samtidigt har antalet studenter blivit mer än tre gånger så många. Av de 170 studenterna som läste idrottsvetenskap studerade 30 även på lärarprogram under samma år och 20 personer arbetade som lärare. Andelen kvinnor bland studenterna var 54 procent och andelen män var 46 procent.

Sommarkurser som syftar till livslångt lärande

Livslångt lärande i högskolan kan definieras på olika sätt. I den här rapporten använder vi följande variabler i statistiken för att försöka identifiera de studenter som kan ha använt sommarkurser som livslångt lärande:

- studenter med tidigare examen från högskolan
- studenternas ålder
- studenter som läser sommarkurser på avancerad nivå

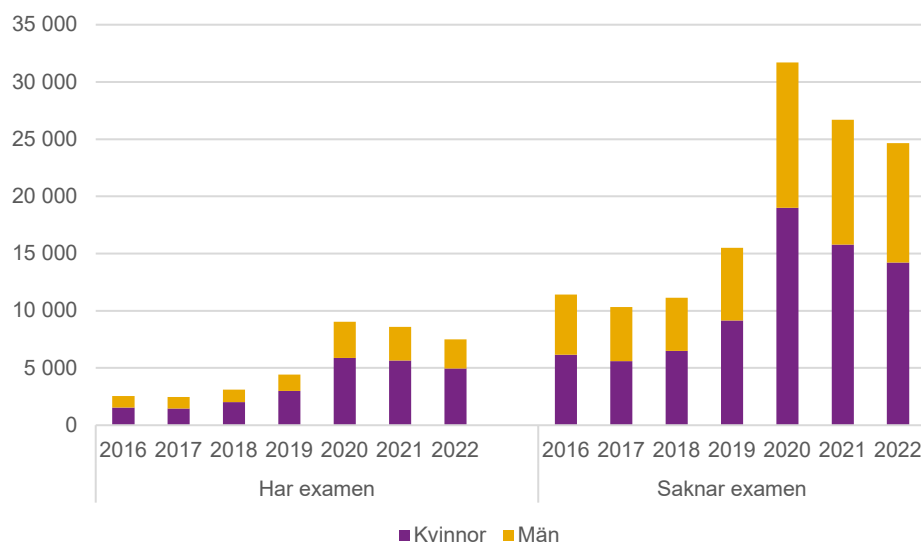
Här använder vi sökandemodellen (se metodbilaga) för att göra en statistisk uppföljning av antalet studenter som kan ha läst sommarkurser som livslångt lärande ur ett längre tidsperspektiv.

Andel studenter med en tidigare examen från högskolan

Här redovisar vi utvecklingen över tid av studenter med en tidigare examen från högskolan som studerat sommarkurser på de lärosäten som omfattas av satsningen. Tidigare examen ska ha avlagts innan registreringen på sommarkurs aktuellt år. Om samma individ tagit ut både en yrkesexamen och en generell examen så är det uppgiften om yrkesexamen som räknas. Därefter räknas den senast uttagna examen.

Av de 32 160 sommarkursstudenterna (enligt sökandemodellen) på de berörda lärosätena hade 7 510 avlagt en examen på högskolenivå innan de registrerade sig på sommarkurs under 2022 (se figur 9). Könsfördelningen bland dem var 66 procent kvinnor och 34 procent män. Antalet studenter med tidigare examen motsvarade 23 procent av sommarkursstudenterna på berörda lärosäten 2022. Andelen har sedan 2016 ökat från 18 procent och nådde en toppnotering på 24 procent sommaren 2021.

Figur 9. Antal studenter på sommarkurser på berörda lärosäten, fördelat på om de hade avlagt examen innan registrering på sommarkurser samt på kvinnor och män, 2016–2022. Uppgifter framtagna med sökandemodellen.



Av sommarkursstudenterna med tidigare examen 2022 var det 2 090 personer, eller 28 procent, som hade avlagt sin examen under det närmaste föregående läsåret (2021/22). Motsvarande andel 2021 var 29 procent.

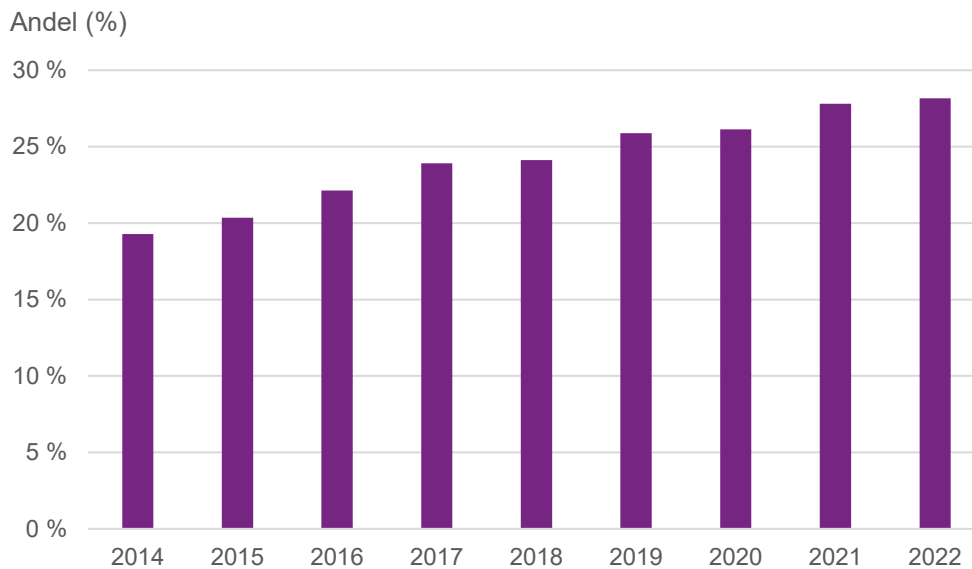
Den vanligaste tidigare examen bland sommarkursstudenterna 2022 var en generell kandidatexamen, som 2 890 studenter hade avlagt. Generell kandidatexamen har varit den vanligaste tidigare avlagda examen bland sommarkursstudenter under hela tidsperioden från 2016.

Näst vanligaste examen bland sommarkursstudenter 2022 var en äldre lärarexamen (som sedan 2011 är ersatt av fyra separata lärarexamina), som 640 studenter hade avlagt. Lärarexamen har varit näst vanligast bland sommarkursstudenterna sedan 2016.

Livslångt lärande genom sommarkurser

I syfte att följa upp i vilken omfattning satsningen resulterat i ett ökat livslångt lärande har vi granskat andelen av studenterna på sommarkurser som tog examen för tio år sedan eller mer under de senaste åren (se figur 10). Under sommaren 2022 utgjorde de 28 procent av alla examinerade studenter på sommarkurser, vilket är oförändrat jämfört med 2021. Vi ser däremot en ökning jämfört 2020 och åren innan dess. Att intresset för att studera på sommaren ökar i gruppen med en examen som är 10 år eller äldre kan tyda på ökat intresse för ett livslångt lärande.

Figur 10. Andel (%) studenter som avlagt examen för tio år sedan eller tidigare. Uppgifter framtagna med sökandemodellen.



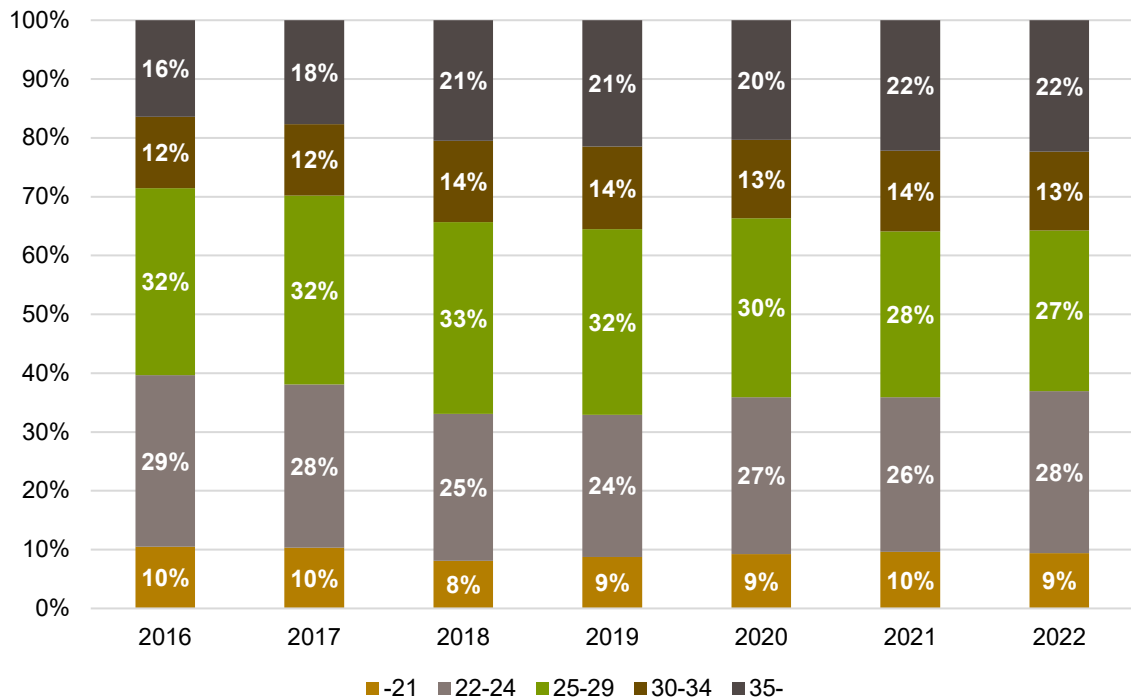
Äldre studenter på sommarkurser

Här undersöker vi utvecklingen av sommarkursstudenternas ålder över tid, och fokuserar på studentgruppen som läste sommarkurser och var 35 år eller äldre. För studenterna på de lärosäten som berördes av satsningen steg medianåldern i samband med att satsningen inleddes, från 25,7 år 2017 till 26,9 år 2018 och har sedan pendlat mellan 26,5 och 26,9 år sedan dess. Medianåldern under 2022 var 26,7 år.

Andelen äldre och yngre studenter på sommarkurser ökar

År 2022 var 7 200 av studenterna som läste på sommarkurser på de berörda lärosätena över 35 år, vilket motsvarar 22 procent av studenterna (se figur 11). Antalet studenter som är över 35 år har mer än tredubblats på sommarkurserna sedan 2016. Samtidigt som antalet studenter inom samtliga åldersgrupper har ökat har fördelningen mellan åldersgrupperna förändrats över tid. Åldersgruppen som tidigare utgjorde den största andelen är gruppen med studenter i åldern 25 till 29 år. Åren 2016 till och med 2019 utgjorde dessa studenter ungefär en tredjedel av sommarkursstudenterna. I samband med pandemin har denna åldersgrupp minskat och andelarna yngre och äldre studenter har ökat. Efter pandemin har den trenden fortsatt vilket lett till att åldersgruppen med 22–24-åringar är störst 2022, med 28 procent av studenterna. Den andra åldersgruppen som växt är studenter som är 35 år eller äldre. Deras andel utgjorde bara 16 procent 2016 men gruppen har växt till 22 procent 2022.

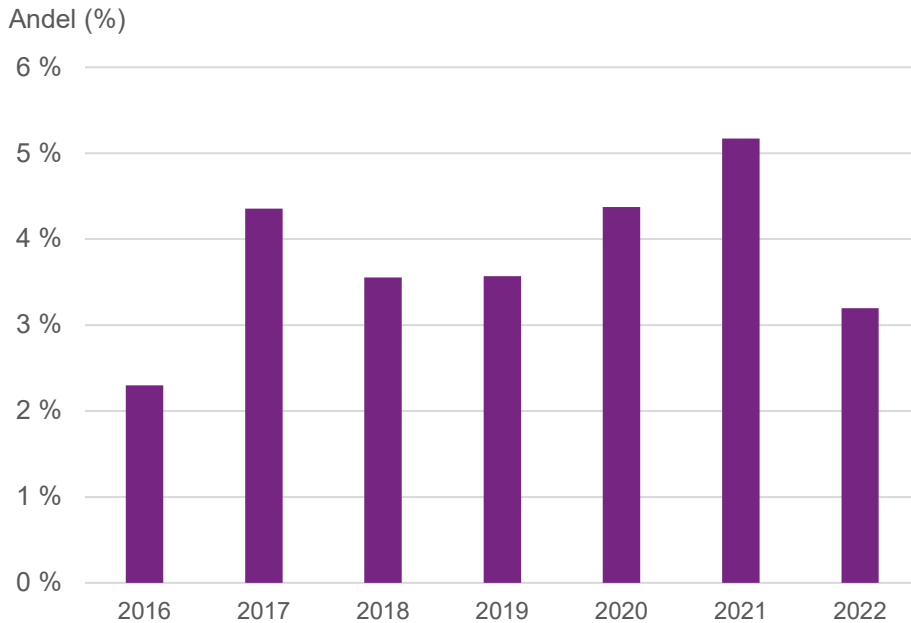
Figur 11. Åldersfördelningen bland studenter på sommarkurser på de lärosäten som berördes av satsningen, 2016–2022. Uppgifter framtagna med sökandemodellen.



Studenter som läser sommarkurser på avancerad nivå

Bland sommarkursstudenterna i åldersgruppen 35 år eller äldre var det 3 procent som läste sommarkurser på avancerad nivå under 2022. Det var en minskning med 2 procentenheter jämfört med året innan. Andelen låg under åren 2018–2020 på 4 procent för att 2021 stiga till 5 procent och sedan sjunka till 3 procent 2022. 47 procent av studenterna i den här åldersgruppen hade en examen från högskolan sedan tidigare. Jämfört med 2021 är det en minskning med 1 procentenhet.

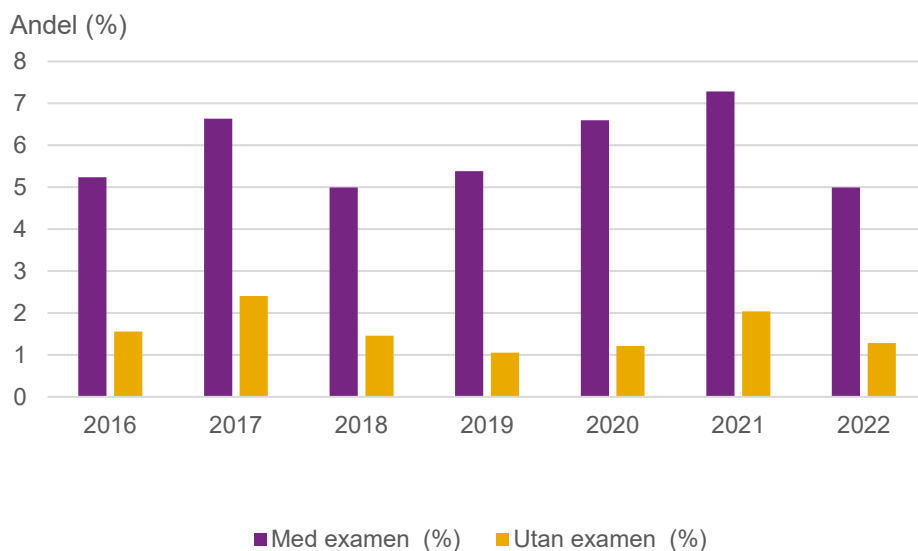
Figur 12. Andel (%) studenter i åldersgruppen 35 år eller äldre som läser sommarkurser på avancerad nivå, 2016–2022. Uppgifter framtagna med sökandemodellen.



Studenter med examen studerar oftare sommarkurser på avancerad nivå än studenter utan examen

Bland studenterna med tidigare avlagd examen var det 380 studenter som läste sommarkurser på avancerad nivå, vilket motsvarar 5 procent. Andelen sommarkursstudenter ökade under pandemin men har 2022 minskat med 2 procentenheter. Det var dock en högre andel jämfört med studenter utan examen, där andelen som läst sommarkurser på avancerad nivå har legat mellan 1 och 2 procent varje år sedan 2016.

Figur 13. Andel studenter med respektive utan examen som läser sommarkurser på avancerad nivå, 2016–2022. Uppgifter framtagna med sökandemodellen



Studenternas prestationer på sommarkurser över tid

Hittills har vi huvudsakligen följt upp studenternas registreringar på sommarkurser. I det här avsnittet följer vi upp studenternas prestationer på sommarkurser över tid. Uppgifterna visar hur många studenter som har klarat av samtliga högskolepoäng som de har varit registrerade på under sommaren. Om en student var registrerad på flera sommarkurser samma år, så kommer studenten räknas till den kurs där hen hade flest registrerade poäng det året.

Studenternas avklarade poäng på den specifika kursregistreringen följs upp inom innevarande termin, samt en termin efter (i praktiken höstterminen 2022 och vårterminen 2023). Det innebär att sommarkursstudenterna som var registrerade 2022 har en något kortare uppföljningstid än studenterna tidigare år, och att 2022 års studenter kan förväntas ha klarat fler poäng vid en senare uppföljning. Det är därför svårt att uttala sig kring de senaste årets prestationsgrader eftersom de kommer att stiga i takt med att alla uppgifter hinner registreras i högskoleregistret.

Tabell 5. Andel (%) studenter som klarade av samtliga högskolepoäng på sina registrerade sommarkurser på lärosäten som ingått i regeringens satsning på sommarkurser, samt på samtliga lärosäten, 2016–2022. Uppgifter framtagna med sökandemodellen.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lärosäten som ingått i regeringens satsning	53	53	54	56	63	61	53
Samtliga lärosäten	55	54	53	55	63	61	53
Studenter med lärarexamen	52	51	54	58	62	59	44
Studenter som huvudsakligen studerat på lärarutbildning	55	57	55	59	62	61	50
Kurser relevanta för lärarexamen	51	50	39	47	56	56	49

Andelen studenter som klarat samtliga poäng på sina sommarkurser har ökat sedan satsningen på att anordna fler relevanta sommarkurser inleddes. År 2018 var det 54 procent av studenterna som klarade av samtliga högskolepoäng på sina registrerade sommarkurser, 2021 var motsvarande andel 61 procent. Då samtliga uppgifter för 2022 är ännu inte hunnit registreras i högskoleregistret, antas dessa uppgifter stiga.

Prestationsgraden lägre på sommaren än under terminerna

Prestationsgraden för sommarkursstudenterna är lägre än prestationsgraden på de fristående kurser som ges under höst-och vårterminen. Under läsåren 2015/16 till och med 2019/20 har prestationsgraden på höst-och vårterminerna pendlat mellan 70 och 71 procent. En förklaring är att distanskurser generellt har lägre prestationsgrad och att en majoritet av sommarkursstudenterna läser på distans. En annan förklaring kan vara att studentgrupperna skiljer sig åt och att studenter som studerar på sommaren inte i lika stor utsträckning studerar i syfte att ta poäng. De kan exempelvis använda sommarkurserna i sitt livslånga lärande.

Diskussion och slutsatser

I rapporten har UKÄ följt upp regeringens satsning på sommarkurser. Uppföljningen visar att den utökade satsningen har gett resultat. Det är samtidigt svårt att avgöra i hur stor omfattning pandemin har inverkat på studentströmmarna och hur mycket som är en effekt av satsningen.

Antalet studenter som läser på sommaren har ökat kraftigt sedan satsningarna inleddes och nådde under pandemin rekordnivåer. Trots minskningen av antalet studenter som skedde 2021 och 2022 ser satsningarna ut att ha givit resultat och totalt läste drygt 35 000 studenter en sommarkurs på lärosäten som ingått i regeringens satsning på sommarkurser. Analysen visar att antalet studenter totalt har ökat på de lärosäten som under åren haft i uppdrag av regeringen att anordna fler sommarkurser, förändringen varierar mellan de olika lärosätena.

En del av studentflödena kan förklaras av den tillfälliga, separata satsningen på sommarkurser 2020 som regeringen beslutade om mot bakgrund av coronapandemin. Som analysen *Fler studenter på sommarkurser under pandemin* har visat, ökade antalet helårsstudenter på sommaren 2020 långt mer än det förstärkning av medel som lärosätena tilldelades av regeringen. I intervjuerna som vi redogjorde för i den analysen, uppgav lärosätena att många institutioner och fakulteter ville bidra i krisen som pandemin innebar genom att ta emot fler studenter på sommarkurser. Det är en förklaring till att antalet studenter ökade så kraftigt sommaren 2020.

Flera lärosäten tog del av båda satsningarna 2020. Men ökningen av antalet studenter på sommarkurser har pågått sedan satsningen på sommarkurser inleddes 2018. UKÄ drar slutsatsen att eftersom vi fortfarande har fler sommarkursstudenter än innan pandemin (2019) har satsningarna varit fruktsamma och möjliggjort för fler studenter att läsa på sommaren.

Satsningen på sommarkurser riktades mot vissa målgrupper, däribland studenter på lärarprogram och verksamma lärare i skolan. Dessa grupper har ökat och ligger efter pandemin fortsatt på en högre nivå än innan pandemin (2019). Antalet studenter som tillhör dessa grupper var 2022 fler än när satsningarna inleddes. Lärosätena har gett fler kurser inom relevanta ämnen för satsningen, vilket möjliggjort att fler studenter kunnat läsa dessa ämnen.

I och med den utökade satsningen på sommarkurser från och med 2020 uppdrog regeringen åt lärosätena att även utöka antalet sommarkurser som syftar till att stärka det livslånga lärandet. Vi har visat att sedan satsningen på sommarkurser inleddes 2018 har fler studenter med tidigare examen studerat på sommaren. Dessa studenter kan ha använt sommarkurserna som en form av livslångt lärande. Andelen äldre sommarkursstudenter har också ökat under perioden.

I uppföljningen har vi samtidigt visat att studenternas prestationer på sommarkurser inte ligger i linje med prestationsgraden på de fristående kurser som ges under höst- och vårterminen. Sommarkursstudenternas prestationsgrad är lägre än prestationsgraden för kurser som ges under resten av året. En förklaring är att en stor del av sommarkursstudenterna läser på distans, där prestationsgraden generellt är lägre. En annan förklaring kan vara att alla studenter inte studerar på sommaren i syfte att ta poäng, exempelvis för att de använder sommarkurserna som en del i sitt livslånga lärande. Vi kan inte förklara den lägre prestationsgraden enbart baserat på det här underlaget. Vi kan dock framhålla att andelen studenter som klarade sina poäng på sommarkurser

2022 förväntas öka vid fortsatt uppföljning, eftersom den studentgruppen har en kortare uppföljningstid.

Framöver ser UKÄ behov av att fortsatt följa upp satsningarna på sommarkurser, för att undersöka deras effekter ur ett längre tidsperspektiv. En viktig frågeställning är om sommarkurserna bidragit till att studenter har lyckats effektivisera sina studier och korta studietiden fram till examen.

Bilaga 1: Metod

Två modeller för statistisk uppföljning av sommarkurser

De statistiska uppgifterna är framtagna från SCB:s universitets- och högskoleregister på uppdrag av UKÄ. Registret innehåller bland annat uppgifter från lärosätenas studieadministrativa system Ladok och det nationella antagningssystemet NyA som administreras av Universitets- och högskolerådet (UHR). Uttaget från registret som ligger till grund för den här rapporten gjordes 2023-05-26.

Vi använder två olika modeller för att identifiera sommarkurser i statistiken. Modellerna beskrivs utförligt i de två nästkommande avsnitten.

För båda modellerna gäller att varje individ som har varit registrerad på sommarkurser endast förekommer en gång i respektive tabell, där de flesta av individens registreringspoäng finns. Detta innebär en viss undertäckning av antalet registrerade studenter på nivåer under totalnivå. En student kan exempelvis vara registrerad på sommarkurser på två olika lärosäten samma år, men redovisas här endast på det lärosäte där studenten huvudsakligen studerade sina sommarkurser.

Eftersom rapporten bygger på uppgifter från universitets- och högskoleregistret kan uppgifterna skilja sig från de uppgifter som lärosätena själva tar fram ur sina studieadministrativa system. I vissa fall kan det förekomma att antagningen till en sommarkurs är registrerad på ett visst lärosäte, medan studenten sedan är registrerad på ett annat lärosäte. UKÄ:s uppgifter om registrerade studenter avser det lärosäte som verkställer utbildningen.

När antal individer anges i den här rapporten är antalen avrundade till närmaste tiotal.

Datummodellen används för att identifiera sommarkurser i statistiken

I den här rapporten redovisar vi merparten av uppgifterna med en modell kallad datummodellen. Uppgifterna har tagits fram ur SCB:s universitets- och högskoleregister på uppdrag av UKÄ. Datummodellen omfattar de lärosäten som är anslutna till Ladok. Eftersom sommarkurser inte markeras som sådana i Ladok, så har uppgifterna tagits fram genom de start- och slutdatum som lärosätet har angett för kursen i Ladok.

Datumintervallet för sommarterminen har utgått från de start- och slutdatum för vårterminen respektive höstterminen som Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) har rekommenderat lärosätena att använda sig av. Sommarterminen definieras som datumintervallet mellan 10 juni och 1 september. För att inkludera så många sommarkurser som möjligt, ingår även kurser med startdatum 20XX-05-20–20XX-06-09, men endast om de har slutdatum 20XX-07-01 eller senare inom sommarterminen. Dessutom ingår kurser med slutdatum 20XX-09-02–20XX-09-15, men endast om de har startdatum 20XX-08-19 eller tidigare inom sommarterminen.

Kursers start- och slutdatum registrerades inte med tillräcklig täckningsgrad i Ladok för kurser som gavs innan 2019. Uppgifterna som har tagits fram genom den här metoden är därmed inte

jämförbara med uppgifter innan dess. För att kunna göra en uppföljning över längre tid än fyra år kombineras därför datummodellen med modellen som bygger på sökandeuppgifter (se nästa avsnitt) i rapporten.

En jämförelse mellan resultaten av de två olika modellerna har visat att modellen som bygger på kursdatum täcker in fler kurser som gavs under sommarmånaderna än vad modellen som använder sökandeuppgifter gör. Exempelvis täcker datummodellen in sommarkurser som har sökts på andra sätt än genom det nationella antagningssystemet. Vi redovisar därför dessa uppgifter för att ge en mer heltäckande bild av de sommarkurser som gavs under 2019–2022. UKÄ avser att fortsätta använda huvudsakligen datummodellen framöver, men vid behov kommer vi att kombinera modellerna som vi har gjort i den här rapporten.

Sökandemodellen används för uppföljning över tid

För att kunna följa upp studenter på sommarkurser över ännu fler år har UKÄ använt den så kallade sökandemodellen. Även för den modellen har uppgifterna tagits fram ur SCB:s universitets- och högskoleregister på uppdrag av UKÄ. Eftersom sommarkurser inte markeras som sådana i det studieadministrativa systemet Ladok, så identifieras registreringar på sommarkurser genom matchning mot sökandeuppgifter. Om en individ har sökt en viss kurskod som sommarkurs i antagningssystemet NyA och sedan finns registrerad samma år (antingen på hösten eller våren) på den kurskoden i Ladok, så antas det vara en sommarkursregistrering.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

